

לְעוֹלָמִים, וְדָא הוּא דְכְתִיב הַנְּשֹׂאֵר בְּצִיּוֹן וְהַנּוֹתֵר בִּירוּשָׁלַם קְדוֹשׁ יֵאמֵר לוֹ וְגו'.

אָמַר רַבִּי חִזְקִיָּה מִהֶבְאָא (מִקְרָא הוּא) הוּא קְדוֹשׁ יְרוּשָׁלַם קְדוֹשׁ הַנּוֹתֵר בְּהַ קְדוֹשׁ. הוּא קְדוֹשׁ, דְכְתִיב, (ישעיה

1) קְדוֹשׁ יְיָ צְבָאוֹת. וּכְתִיב, (הושע יא) בְּקִרְבָּךְ קְדוֹשׁ.

יְרוּשָׁלַם קְדוֹשׁ, דְכְתִיב, (קהלת ח) וּמִמְקוֹם קְדוֹשׁ יִהְלְכוּ.

הַנּוֹתֵר בְּהַ קְדוֹשׁ, דְכְתִיב, (ישעיה ד) וְהָיָה הַנְּשֹׂאֵר בְּצִיּוֹן

וְהַנּוֹתֵר בִּירוּשָׁלַם קְדוֹשׁ יֵאמֵר לוֹ. מַה קְדוֹשׁ הָרֵאשׁוֹן

קָיִים אִף הַשְּׂאֵר קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ קָיִים.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק מָאִי דְכְתִיב, (זכריה ח) עוֹד יֵשְׁבוּ זְקֵנִים

וְזִקְנֹת בְּרַחוּבוֹת יְרוּשָׁלַם וְאִישׁ מִשְׁעֲנָתוֹ בִּידוֹ

מְרוּב יָמִים. מָאִי טִיבוּתָא דָּא (בְּרִי) לְמִיזַל בְּדִין דְכְתִיב

וְאִישׁ מִשְׁעֲנָתוֹ בִּידוֹ. אֲלֵא אָמַר רַבִּי יִצְחָק (קלה א)

עֲתִידִים הַצְּדִיקִים לְעֲתִיד לְבֹא לְהַחֲיוֹת מֵתִים פְּאֵלִישְׁע

הַנְּבִיא, דְכְתִיב, (מלכים ב ד) וְקַח מִשְׁעֲנָתִי בִידְךָ וְלֶךְ. וּכְתִיב

וְשִׁמְתָּ מִשְׁעֲנָתִי עַל פְּנֵי הַנְּעֵר. אָמַר לִיהַ קְדָשָׁא בְּרִיךְ

הוּא דְבָר שְׁעֲתִידִים לַעֲשׂוֹת הַצְּדִיקִים לְעֲתִיד לְבֹא אִתָּהּ

רוּצָה עֲכָשׁוּ לַעֲשׂוֹת, מַה כְּתִיב וַיִּשֶׁם אֶת הַמִּשְׁעֲנָת עַל

פְּנֵי הַנְּעֵר וְאִין קוֹל וְאִין עוֹנָה וְאִין קָשָׁב.

אָבַל הַצְּדִיקִים לְעֲתִיד לְבֹא עֲלֵהּ בְּיָדָם הַבְּטָחָה זו,

דְכְתִיב, (זכריה י) וְאִישׁ מִשְׁעֲנָתוֹ בִּידוֹ כְּדִי לְהַחֲיוֹת

בו אֶת הַמֵּתִים (מַה מֵּתִים אוֹתָם) מִהַגְּרִים שְׁנִתְגַּיְרוּ מְאוּמֹת

הָעוֹלָם דְכְתִיב בְּהוּ (ישעיה סה) כִּי הַנְּעֵר בֶּן מֵאָה שָׁנָה יָמוּת

וְהַחוּטָא בֶּן מֵאָה שָׁנָה יְקוּלָּל. אָמַר רַבִּי יִצְחָק סוּפִיָּה

דְקָרָא מוֹכִיחַ דְכְתִיב מְרוּב יָמִים.

דְבָר אַחַר וְתֵאמֵר שָׂרָה צְחוּק עָשָׂה לִי אֱלֹהִים. כְּתִיב,

(ישעיה סו) שְׁמְחוּ אֶת יְרוּשָׁלַם וְגִילוּ בְּהַ כָּל אֲהַבֵּיהַ

הַמְּקֻדָּשׁ, לְפִיכָךְ אִין מְקַבְּלִים נִשְׁמָתָם אֲלֵא בְּמִקוֹם קָיִם לְעוֹלָמִים, כְּדִי שְׁתַּהֲיֵה הַנְּשֹׂאֵר קָיִם בְּגוֹף לְעוֹלָמִים. וְזֶה הוּא שְׁפָתוֹב הַנְּשֹׂאֵר בְּצִיּוֹן וְהַנּוֹתֵר בִּירוּשָׁלַם קְדוֹשׁ יֵאמֵר לוֹ וְגו'.

אָמַר רַבִּי חִזְקִיָּה, מִפְּאֵן [מִקְרָא הוּא]

הוּא קְדוֹשׁ, יְרוּשָׁלַם קְדוֹשׁ, הַנּוֹתֵר בְּהַ קְדוֹשׁ. הוּא קְדוֹשׁ -

שְׁפָתוֹב (ישעיהו) קְדוֹשׁ ה' צְבָאוֹת,

וּכְתוּב (הושע יא) בְּקִרְבָּךְ קְדוֹשׁ.

יְרוּשָׁלַם קְדוֹשׁ - שְׁפָתוֹב (קהלת ח)

וּמִמְקוֹם קְדוֹשׁ יִהְלְכוּ. הַנּוֹתֵר בְּהַ

קְדוֹשׁ - שְׁפָתוֹב (ישעיהו ד) וְהָיָה

הַנְּשֹׂאֵר בְּצִיּוֹן וְהַנּוֹתֵר בִּירוּשָׁלַם

קְדוֹשׁ יֵאמֵר לוֹ. מַה קְדוֹשׁ הָרֵאשׁוֹן

הָרֵאשׁוֹן קָיִם - אִף הַשְּׂאֵר קְדוֹשׁ

קְדוֹשׁ קָיִם.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מַה זֶה שְׁפָתוֹב

(זכריה ח) עַד יֵשְׁבוּ זְקֵנִים וְזִקְנֹת

בְּרַחוּבוֹת יְרוּשָׁלַם וְאִישׁ מִשְׁעֲנָתוֹ

בִּידוֹ מְרוּב יָמִים? מַה טּוֹבָה הִיא

זו [בְּרִי] לְלַכֵּת אֲזוֹ שְׁפָתוֹב וְאִישׁ

מִשְׁעֲנָתוֹ בִּידוֹ? אֲלֵא, אָמַר רַבִּי

יִצְחָק, עֲתִידִים הַצְּדִיקִים לְעֲתִיד

לְבֹא לְהַחֲיוֹת מֵתִים פְּאֵלִישְׁע

הַנְּבִיא, שְׁפָתוֹב (מלכים ב-ד) וְקַח

מִשְׁעֲנָתִי בִידְךָ וְלֶךְ, וּכְתוּב וְשִׁמְתָּ

מִשְׁעֲנָתִי עַל פְּנֵי הַנְּעֵר. אָמַר לוֹ

הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: דְבָר

שְׁעֲתִידִים לַעֲשׂוֹת הַצְּדִיקִים

לְעֲתִיד לְבֹא אִתָּהּ רוּצָה לַעֲשׂוֹת

עֲכָשׁוּ לַעֲשׂוֹת? מַה כְּתוּב? וַיִּשֶׁם

אֶת הַמִּשְׁעֲנָת עַל פְּנֵי הַנְּעֵר וְאִין

קוֹל וְאִין עוֹנָה וְאִין קָשָׁב.

אָבַל הַצְּדִיקִים לְעֲתִיד לְבֹא עֲלֵהּ

בְּיָדָם הַבְּטָחָה זו, שְׁפָתוֹב (זכריה ח)

לְהַחֲיוֹת בו אֶת הַמֵּתִים. [מִי הֵם הַמֵּתִים?] אוֹתָם מִהַגְּרִים שְׁנִתְגַּיְרוּ מְאוּמֹת הָעוֹלָם, שְׁפָתוֹב בְּהֵם (ישעיה

סו) כִּי הַנְּעֵר בֶּן מֵאָה שָׁנָה יָמוּת וְהַחוּטָא בֶּן מֵאָה שָׁנָה יְקוּלָּל. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, סוּף הַפְּסוּק מוֹכִיחַ,

שְׁפָתוֹב מְרוּב יָמִים.

דְבָר אַחַר וְתֵאמֵר שָׂרָה צְחוּק עָשָׂה לִי אֱלֹהִים, כְּתוּב (ישעיה סו) שְׁמְחוּ אֶת יְרוּשָׁלַם וְגִילוּ בְּהַ כָּל

אֲהַבֵּיהַ שִׁישׁוּ אִתָּהּ מִשׁוּשׁ כָּל הַמִּתְאַבְּלִים עֲלֶיהָ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, לֹא הִיתָה שְׁמִחָה לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ

ברוך הוא מיום שנברא העולם כמותה שמחה שעתיד לשמח עם הצדיקים לעתיד לבא, וכל אחד מראה באצבע ואמר, (שם כה) הנה אלהינו זה קוינו לו ויושיענו זה ה' קוינו לו נגילה ונשמחה בישועתו, וכתוב (שם יב) זמרו ה' כי גאות עשה מודעת זאת בכל הארץ.

רבי יוחנן אמר, לא ראינו מי שפרש את הדבר הזה כדוד המלך שאמר (תהלים קד) תסתיר פניך יבהלון וגו'. מפאן שאין הקדוש ברוך הוא עושה רעה לשום אדם, אלא כשאינו משגיח בו - הוא כלה מאליו, שכתוב תסתיר פניך יבהלון תסוף ריחם יגועון וגו', ואחר כך (שם) תשלח רוחך יבראון וגו', ואחר כך (שם) יהי כבוד ה' לעולם ישמח ה' במעשיו. ואזי השחוק בעולם, שכתוב (שם סכו) אז ימלא שחוק פינו וילשוננו רנה. זהו שכתוב ותאמר שרה צחק עשה לי אלהים, לשמח בישועתו.

רבי חייא אמר, בא ראה, עד שהגוף עומד בעולם הזה, הוא חסר מן התשלום. לאחר שהוא צדיק והולך בדרך ישר ומת בישור, נקרא שרה בתשלומו. הגיע לתחית המתים הוא שרה, כדי שלא יאמרו שאחר הוא שהחיה הקדוש ברוך הוא. לאחר שהוא חי ושמח עם השכינה ומעביר הקדוש ברוך הוא היגון מן העולם, שכתוב (ישעיה כה) בלע המות לנצח ומחה ה' אלהים דמעה מעל כל פנים וגו', אזי נקרא יצחק בשביל הצחוק והשמחה שיהיה לצדיקים לעתיד לבא.

רבי יהודה בא לאותו מקום של כפר חנן. שלחו לו מנחה כל בני העיר. נכנס לפניו רבי אבא, אמר לו, מתי הולך מר? אמר לו, אפרע מה שנתנו לי בני העיר ואלף. אמר לו, אל יחשש מר למנחה הזאת. לתורה הם עשו את זה, ולא יקבלו ממך כלום. אמר לו, ולא יקבלו דברי תורה?

שישו אתה מושב כל המתאבלים עליה. אמר רבי יהודה לא היתה שמחה לפני הקדוש ברוך הוא מיום שנברא העולם, כמותה שמחה שעתיד לשמח עם הצדיקים לעתיד לבוא. וכל אחד ואחד מראה באצבע ואמר (ישעיה כה) הנה אלהינו זה קוינו לו ויושיענו זה יי קוינו לו נגילה ונשמחה בישועתו. וכתוב, (ישעיה יב) זמרו יי כי גאות עשה מודעת זאת בכל הארץ.

רבי יוחנן אמר לא חזינו מאן דפריש האי מלה כדוד מלכא דאמר (תהלים קד) תסתיר פניך יבהלון וגו'. מפאן שאין הקדוש ברוך הוא עושה רעה לשום אדם, אלא כשאינו משגיח בו הוא כלה מאליו, דכתיב תסתיר פניך יבהלון תוסף ריחם יגועון וגו'. ואחר כך (תהלים קד) תשלח רוחך יבראון וגו'. ואחר כך (תהלים קד) יהי כבוד ה' לעולם ישמח יי במעשיו. ואזי השחוק בעולם דכתיב, (תהלים קכו) אז ימלא שחוק פינו וילשוננו רנה. הדא הוא דכתיב ותאמר שרה צחק עשה לי אלהים לשמח בישועתו.

רבי חייא אמר תא חזי, עד שהגוף עומד בעולם הזה הוא חסר מן התשלום, לאחר שהוא צדיק והולך בדרך ישר ומת בישור, נקרא שרה בתשלומו, הגיע לתחית המתים הוא שרה, כדי שלא יאמרו שאחר הוא שהחיה קדוש ברוך הוא. לאחר שהוא חי, ושמח עם השכינה ומעביר הקדוש ברוך הוא היגון מן העולם דכתיב, (ישעיה כה) בלע המות לנצח ומחה יי אלהים דמעה מעל כל פנים וגו'. אזי נקרא יצחק, בשביל הצחוק והשמחה שיהיה לצדיקים לעתיד לבא.

רבי יהודה אמתא לההוא אתר דכפר חנן, שדרו ליה תקרובתא כל בני מאתא, עאל לגביה רבי אבא, אמר ליה אימתי ליזיל מר, אמר ליה אפרע מה דיהבו לי בני מאתא ואיזיל, אמר ליה לא ליחוש מר להאי